

¹Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : Η ΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ 4072/2012

ΟΝΟΜΑΤΕΜΩΝΥΜΟ : ΛΥΒΙΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΙΑΤΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΩΟΥ : 8577

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2013

[1]

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο «ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

- έννοια και βασικά χαρακτηριστικά ομόρρυθμης εταιρείας
- εταιρική επωνυμία
- εταιρική σύμβαση και δημοσιότητα
- διαχείριση εταιρείας
- πτώχευση εταιρείας
- κέρδη και ζημιές
- λόγοι λύσεως της ομόρρυθμης εταιρείας
- διαδικασία εκκαθάρισης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο «ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

- έννοια ετερόρρυθμης εταιρείας
- εταιρική επωνυμία
- δημοσιότητα
- δικαιώματα και υποχρεώσεις ετερόρρυθμου εταίρου

- λύση και εκκαθάριση της εταιρείας
- ετερόρρυθμη εταιρεία κατά μετοχές

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο «ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

- έννοια, βασικά χαρακτηριστικά αφανούς εταιρείας
- σύσταση εταιρείας
- δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταιρων της αφανούς
- λύση και εκκαθάριση της αφανούς εταιρείας
- πτώχευση εταίρου

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκατον εβδομήντα επτά χρόνια χρειάστηκαν για να αποκτήσει η χώρα μας με τον νόμο 4027/12 ένα πλήρες νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των προσωπικών εταιρειών. Επιλύονται πολλά και σοβαρά προβλήματα των εταιρειών στην πράξη του. Οι πιο σημαντικές ρυθμίσεις είναι πάνω στις ομόρρυθμες εταιρείες που αντικαταστάθηκαν από καινούργιες διατάξεις και άρθρα.

Οι προσωπικές εταιρίες, φορείς άσκησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αποτελούν, όπως συνήθως λέγεται, τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας και συνεπώς έχουν ανάγκη λειτουργικού και αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου. Παρόλα αυτά, οι εταιρίες αυτές μέχρι σήμερα ρυθμιζόνταν από τις απαρχαιωμένες και ελλιπείς διατάξεις των άρθρων 18 – 28, 38 – 50 και 64 του Εμπορικού Νόμου. Το πλαίσιο αυτό παρέμενε αμετάβλητο από το 1835. Έτσι, τόσο οι διατάξεις αυτές όσο και εκείνες των άρθρων 741 – 784 ΑΚ, που εφαρμόζονταν συμπληρωματικά, δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τα προβλήματα που ανέκυπταν στη σύγχρονη επιχειρηματική δραστηριότητα. Κυρίως, ο συμβατικός δεσμός μεταξύ των εταίρων καθιστούσε τις εταιρίες αυτές ευάλωτες και έτοιμες ανά πάσα στιγμή να καταρρεύσουν υπό τις εκάστοτε ορέξεις και εκβιασμούς οποιουδήποτε εταίρου και έτσι να διακοπεί η λειτουργία και υγιών επιχειρηματικών μονάδων. Ακόμη, γεγονότα που επέρχονταν στο πρόσωπο των εταίρων, όπως ο θάνατος, η δικαστική συμπάρσταση, η πτώχευση επιδρούσαν στο βίο της εταιρίας και ανέκοπταν την πορεία της.

Στα παραπάνω προβλήματα και σε άλλα παραπέρα, όπως στη νομική μεταχείριση των άτυπων και αδημοσίευτων εταιριών, στη μονοπρόσωπη εταιρία, στην αναγκαιότητα της εκκαθάρισης, στα όρια της εξουσίας των διαχειριστών κ.λπ. επιχείρησε να δώσει απαντήσεις ο ν. 4072/2012 (άρθρα 249 – 293). Και το έκανε σε κάποιο βαθμό με επιτυχία.

Ακόμη, ο ίδιος νόμος θέτει σε νέες βάσεις την ετερόρρυθμη και την αφανή εταιρία και για πρώτη φορά ρυθμίζει την κοινοπραξία. Οι ρυθμίσεις αυτές θα ανασύρουν από την αφάνεια τους εταιρικούς αυτούς τύπους και θα τους καταστήσουν αξιόλογα εργαλεία στα χέρια των επιχειρούντων προσώπων.

Παράλληλα, ο νέος νόμος ξεκαθαρίζει το νομοθετικό καθεστώς που διέπει την αστική

εταιρία με νομική προσωπικότητα, υπάγοντάς την στην αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν την ομόρρυθμη εταιρία.

ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

-ΕΝΝΟΙΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ Ο.Ε.

Σύμφωνα με τα τότε ισχύοντα στην Ελλάδα, την έννοια της ομόρρυθμης εταιρείας όριζε ο εμπορικός νόμος στα άρθρα 20-22 αυτού. «Ομόρρυθμη εταιρεία είναι η σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων, με σκοπό την ενέργεια εμπορικών πράξεων με εταιρική επωνυμία και τα οποία ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα με όλη την ατομική τους περιουσία για τα χρέη της εταιρείας»². Το άρθρο 784 του αστικού κώδικα, συμπλήρωσε τελικά τον παραπάνω ατελή ορισμό, προσθέτοντας ότι «η ομόρρυθμη εταιρεία έχει δική της νομική προσωπικότητα, διακεκριμένη από αυτήν των εταίρων της. Συνέπεια τούτου, είναι ότι έχει δική της νομική ύπαρξη, επωνυμία, έδρα, ιθαγένεια και δική της περιουσία. Κύριο χαρακτηριστικό επομένως είναι η απεριόριστη και αλληλέγγυη ευθύνη όλων των εταίρων. Δηλαδή όλοι οι εταίροι ευθύνονται για τα εταιρικά χρέη όχι μόνο μέχρι το ποσό της εισφοράς τους, αλλά και με την ατομική τους περιουσία που δεν έχουν παραχωρήσει στην εταιρεία.»³

² http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013

³ <http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/Eυρετήριο/ΑΣΤΙΚΟΣΚΩΔΙΚΑΣ/tabid/225/language/el-GR/Default.aspx>

Απ την άλλη, ο νέος νόμος 4072/12 περί ομόρρυθμων εταιρειών, ορίζει την έννοια αυτών, στο άρθρο 249 αναφέροντας ότι: «ομόρρυθμη είναι η εταιρεία με νομική προσωπικότητα που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τα χρέη της εταιρείας ευθύνονται παράλληλα όλοι οι εταίροι απεριόριστα και εις ολόκληρον. Εφόσον δεν υπάρχει ρύθμιση στο παρόν κεφάλαιο, εφαρμόζονται οι διατάξεις του αστικού κώδικα για την εταιρεία. (με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 758 και 761 του αστικού κώδικα)»⁴

Κατα τον Ψυχομάνη⁵ «Ο ορισμός αυτός, αδυνατώντας να συγκροτήσει κανόνα δικαίου, δεν αποδίδει ορθά και την νομική έννοια της ομόρρυθμης εταιρίας. Η τελευταία - είναι προφανές- συντίθεται από τα στοιχεία μόνον της «εταιρίας», κατά την ΑΚ 741, της «εμπορικότητας» του σκοπού, και, ενδεχομένως, από το στοιχείο ακόμα της «συνεμπορίας των μελών της», υποδηλοῦν την παράγωγη εμπορική ιδιότητα των συνεταίρων και την προσωπική μεταξύ τους σχέση και επαγγελματική προσπάθεια του καθενός. Έτσι, όπως είναι διατυπωμένος ο ορισμός, φαίνεται να θεωρεί ως ουσιώδες στοιχείο της εταιρικής συμβάσεως, αφενός μεν τη «νομική προσωπικότητα», η οποία όμως δεν μπορεί καν να είναι θέμα συμφωνίας, αλλά το νομικό μόνον αποτέλεσμα, η έννομη συνέπεια, της τήρησης συγκεκριμένων διατυπώσεων δημοσιότητας από τους συνεταίρους (ΑΚ 61), αφετέρου δε την «παράλληλη» ευθύνη των εταίρων για τα χρέη της εταιρίας, η οποία, επίσης, δεν μπορεί να αποτελεί στοιχείο της (νομικής) εννοίας της, να είναι δηλαδή θέμα συμφωνίας, αλλά προβλεπόμενη απλώς στο νόμο συνέπεια της συστάσεως και λειτουργίας της ομόρρυθμης εταιρίας. Το να συμφωνήσουν, πράγματι, οι εταίροι μεταξύ τους ότι η εταιρία τους θα έχει νομική προσωπικότητα, δεν σημαίνει ότι αυτή αποκτάται με μόνη τη συμφωνία. Το να συμφωνήσουν, επίσης ότι θα ευθύνονται «παράλληλα» και σε ολόκληρο για τα εταιρικά χρέη, δεν σημαίνει ότι ιδρύουν με τον τρόπο αυτό ομόρρυθμη εταιρία, αφού μια τέτοια ευθύνη μπορεί να συμφωνείται ελεύθερα σε κάθε ενοχική σχέση, ακόμα και σε μια ανώνυμη εταιρία (από τους ιδρυτές ή μετόχους). Στην ομόρρυθμη, όμως, εταιρία η σε ολόκληρο ευθύνη των εταίρων δεν έχει - και δεν μπορεί να έχει- ως πηγή τη σύμβαση, αλλά το νόμο, ο οποίος την αναγνώριζε πάντα ως «επιτίμιο» ή αναγκαία συνέπεια της «συνεμπορίας» τους. Αλλά και η

⁴ <http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

⁵ Οι επέλθουσες με το νόμο 4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ομόρρυθμη εταιρία σελίδα 3-4(παρ.2)

παράλειψη από τον δοθέντα ορισμό του όρου «προσωπική» εταιρία ή του όρου της «συνεμπορίας» των εταίρων, δεν ενέχει κάποια ιδιαίτερη σαφή στροφή της νομοθεσίας σε μορφώματα εταιριών περισσότερο κεφαλαιουχικά, παρά προσωπικά, αφού κάτι τέτοιο θα υπερέβαινε τη δύναμη των πραγμάτων. Άλλωστε, το έβδομο μέρος του νόμου 4072/2012, στο οποίο έχουν υπαχθεί τα άρθρα για τις εξεταζόμενες εδώ μορφές εταιριών, φέρει τον τίτλο «προσωπικές εμπορικές εταιρίες».

Κατά συνέπεια, ουδεμία καινοτομία δεν είναι διαγνώσιμη πίσω από την παραπάνω διάταξη, αλλά μάλλον απλή κακοτεχνία. Ο ερμηνευτής της είναι υποχρεωμένος να δεχθεί ότι η ομόρρυθμη εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα τηρώντας τις διατυπώσεις που ορίζονται παρακάτω, στο άρθρο 251 (καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ) και ότι, εφόσον ιδρυθεί και δημιουργήσει ως νομικό πρόσωπο χρέη, ισχύει τότε εκείνο που και ο ίδιος ο νόμος σε λάθος τόπο αναγνωρίζει -χωρίς να το ορίζει, ως όφειλε-, η «παράλληλη», δηλαδή, απεριόριστη και σε ολόκληρο συνευ-θύνη των εταίρων για τα εταιρικά χρέη. Μάλιστα, αναφερόμενη η διάταξη στο ότι «...ευθύνονται παράλληλα όλοι οι εταίροι...» δεν μπορεί να εννοεί ότι ευθύνονται όμοια μόνον οι εταίροι έναντι των τρίτων, αλλ' ότι «παράλληλα με την εταιρία» ευθύνονται και όλοι οι εταίροι. Δεν μπορεί, επίσης, να εννοεί ότι ο εταίρος, που πλήρωσε το εταιρικό χρέος, στερείται αναγωγικού δικαιώματος κατά της εταιρίας και των συνεταίρων του. Εννοεί, παρά τη νοηματική πενία των χρησιμοποιηθέντων νέων όρων, το «αλληλέγγυο» της ευθύνης. «Αλληλέγγυα» είναι ασφαλώς κατά το νόμο (άρθρο 29 ΕισΝΑΚ) η σε ολόκληρο ευθύνη των εταίρων για τα εταιρικά χρέη και, κατά το νόημα, η αναγωγική περαιτέρω ευθύνη τους έναντι αλλήλων, απορρέουσα και από την ΑΚ 487, ακριβώς όπως τούτο ίσχυε και πριν την θέση σε ισχύ του νέου νομοθέτηματος. Φυσικά, και η απάλειψη του ρήματος «συνεμπο-ρευονται» από το νέο νομοθέτημα δεν υποδηλώνει ούτε κάποια εξ ορισμού άμβλυνση του προσωπικού χαρακτήρα της εταιρικής σχέσεως, ούτε και κάποια αλλαγή στο καθεστώς της παράγωγης εμπορικότητας των ομορρύθμων εταιριών. Αυτή απορρέει, ούτως ή άλλως, από τους κανόνες του πτωχευτικού δικαίου.»

-ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΠΩΝΥΜΙΑ

Σύμφωνα με τον παλαιότερο εμπορικό νόμο που όριζε τις ομόρρυθμες εταιρείες, η εταιρική επωνυμία σχηματίζονταν από τα ονόματα ενός ή περισσότερων ή και όλων των εταίρων. Στην περίπτωση που δεν αναγράφονται τα ονόματα όλων των εταίρων στην επωνυμία, τα υπόλοιπα αναπληρώνονται με τη φράση «και ΣΙΑ».⁶

Αντίθετα, με βάση τις τωρινές διατάξεις, ο νόμος 4072/2012 ορίζει τα παρακάτω δύο περι επωνυμίας:

1. Η επωνυμία της ομόρρυθμης εταιρείας σχηματίζεται είτε από τα ονόματα ενός ή περισσότερων εταίρων είτε από το αντικείμενο της επιχείρησης είτε από άλλες ενδείξεις με την προσθήκη των λέξεων «ομόρρυθμη εταιρεία», ολογράφως ή με τη σύντμηση «Ο.Ε.».
2. Σε περίπτωση αποχώρησης εταίρου, το όνομα του οποίου περιέχεται στην εταιρική επωνυμία, απαιτείται η συγκατάθεση αυτού ή των κληρονόμων του για τη διατήρηση της επωνυμίας.⁷

Παρατηρώντας επομένως τις παραπάνω διευκρινήσεις, μπορούμε να σημειώσουμε, ότι με την νέα ρύθμιση και την εισαγωγή των λέξεων «ομόρρυθμη εταιρεία», ομοιογενοποιούνται οι εταιρίες στο ΓΕΜΗ διευκολύνοντας τους υπαλλήλους και τους ενδιαφερομένους αυτών στην εύρεση συγκεκριμένων πραγμάτων. Βέβαια το αντικείμενο της εταιρίας απ την άλλη, δυσχερώνει το έργο αυτό μιάς και θα υπάρχει πληθώρα ιδίων εμπορικών δραστηριοτήτων όπως, εταιρίες ηλεκρολόγων, εταιρίες τεχνικών αυτοκινήτων και άλλα. Επιπρόσθετα, το ότι υπάρχει πιθανότητα να μην αναφέροντε κανένα απο τα ονόματα των εταίρων στην επωνυμία προκαλεί σύγχυση στις συναλλαγές. Με αυτόν τον τρόπο επομένως χάνετε η ασφάλεια και η αμμεσότητα σε αυτές καθώς και οι σχέσεις με τους τρίτους.

⁶ http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/280/gko_kou_main.pdf?sequence=3
σελίδα 4

⁷ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

[άρθρο 250](#)

-ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Πριν μερικά χρόνια και σύμφωνα με τα παλαιότερα ισχύοντα, «με την σύμβαση εταιρείας δύο ή περισσότεροι υποχρεούνται αμοιβαίως στην επιδίωξη κοινού σκοπού με κοινές εισφορές. Η σύμβαση της ομόρρυθμης εταιρείας πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως, αλλά το έγγραφο μπορεί να είναι ιδιωτικό. Το έγγραφο, με το οποίο καταρτίζεται και αποδεικνύεται η εταιρική σύμβαση λέγεται καταστατικό και δεν απαιτείται να είναι δημόσιο. Για τη σύσταση αρκεί το ιδιωτικό έγγραφο, δεν αποκλείεται όμως και η περίπτωση συντάξεως του ενώπιον συμβολαιογράφου, κατ' επιθυμία των ιδρυτών. Πριν από τη δημοσίευση του καταστατικού της η ομόρρυθμη εμπορική εταιρεία δεν αποκτά νομική προσωπικότητα, δεν μπορεί να συμβάλλεται ούτε να γίνεται υποκείμενο δικαιωμάτων. Σε περίπτωση συναλλαγών των μελών της από ίδρυση εταιρείας με τρίτους, φορείς αυτών των δικαιωμάτων γίνονται οι εταίροι. Το καταστατικό συντάσσεται συνήθως από δικηγόρο, λογιστή ή άλλο πρόσωπο με σχετικές γνώσεις και είναι η απόδειξη σύστασής της αλλά και δημοσιότητα αυτής. Μέσα σε αυτό αναγράφονται ο τόπος και ο χρόνος της σύστασης, τα πλήρη στοιχεία ταυτότητας των συμβαλλόμενων και ενδεχομένως περίληψη του αντικειμένου της συμβάσεως.

Το καταστατικό υπογράφεται από όλου τους εταίρους. Αντίγραφό του υποβάλλεται στην αρμόδια οικονομική εφορία προς θεώρηση και πληρωμή του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίου 1%. Στη συνέχεια, το θεωρημένο από την οικονομική εφορία αντίγραφο καταστατικού προσκομίζεται στο ταμείο νομικών και στο ταμείο προνοίας δικηγόρων, όπου καταβάλλεται εισφορά επί του ονομαστικού ποσού του εταιρικού κεφαλαίου.»⁸

Το άρθρο που καθορίζει την δημοσιότητα της εταιρείας, με βάση το νόμο 4072/12 περί προσωπικών εταιρειών, είναι το 251 και αναλύει διεξοδικά την καταχώριση αυτής και του καταστατικού.

⁸http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/280/gko_kou_main.pdf?sequence=3

1. Η ομόρρυθμη εταιρεία καταχωρίζεται στο γενικό εμπορικό μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) με τη σύμπραξη όλων των εταίρων. Στοιχεία που καταχωρίζονται είναι, κατ' ελάχιστον, το όνομα και η κατοικία των εταίρων, η εταιρική επωνυμία, η έδρα και ο σκοπός της εταιρείας, καθώς και ο εκπρόσωπος της. Κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών καταχωρίζεται στο Γ.Ε.ΜΗ.
2. Από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ. η ομόρρυθμη εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα.
3. Αν η εταιρεία αρχίσει την εμπορική της δραστηριότητα πριν από την καταχώριση στο Γ.Ε.ΜΗ., οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς αυτήν. Η μη καταχωρηθείσα στο Γ.Ε.ΜΗ. εταιρεία, η οποία ασκεί εμπορική δραστηριότητα, έχει ικανότητα δικαίου και πτωχευτική ικανότητα.

Επιπλέον, το άρθρο 252 του ίδιου νόμου, αναφέρει ότι οι σχέσεις των εταίρων μεταξύ τους καθορίζονται από την εταιρική σύμβαση, στις οποίες οι εταίροι ευθύνονται για κάθε πταίσμα.⁹

Παρατηρούμε δέ, την δημιουργία της υπηρεσίας του Γ.Ε.ΜΗ. αντικαθιστώντας τον ρόλο του επιμελητηρίου. Σε αυτό σύμφωνα με τα όσα αναφερθηκαν απαιτείται η παρουσία όλων των εταίρων στην υπηρεσία όπου θα συντελεσθεί η καταχώριση της εταιρείας. Απ τη μία αυτό δεν δείχνει διευκόλυνση ίδρυσης αλλά περισσότερο περιπτή προϋπόθεση. Απ την άλλη βέβαια, δημιουργείται μεγαλύτερη ασφάλεια στις συναλλαγές έναντι τρίτων προσώπων, μιάς και με τον τρόπο αυτό αποκλείονται οι περιπτώσεις απάτης, εικονικότητας, πλαστοπροσωπίας και πλαστογραφίας.

-ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πρίν την ψήφιση του νέου νόμου, και σύμφωνα με το άρθρο 22 του εμπορικού νόμου, «εάν δεν έχει ορισθεί διαχειριστής ή διαχειριστές της εταιρείας, η διαχείριση και η

⁹<http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/%CE%9D4072.htm>

εκπροσώπηση αυτής ανήκει σε όλους τους ομόρρυθμους εταίρους που την ασκούν συλλογικά ή και κάθε ένας χωριστά με την προϋπόθεση ότι εκ μέρους ονόματος και για λογαριασμό της εταιρείας και υπογράφεται κάτω από την εταιρική επωνυμία.»¹⁰

Κατά το άρθρο 748 του αστικού κώδικα, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει σε όλους μαζί τους εταίρους, εάν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά. Εφόσον δε η εταιρική σύμβαση προβλέπει η απόφαση να λαμβάνεται κατά πλειοψηφία.

Σήμερα, ο νόμος 4072/12 ορίζει: «Όργανα της ομόρρυθμης εταιρίας είναι η συνέλευση των εταίρων και οι διαχειριστές.

(α) Οι εταίροι σε συνέλευση, σε συγκέντρωση δηλαδή προς λήψη αποφάσεων, αποτελούν το ανώτατο όργανο της εταιρίας, που μπορεί να αποφασίζει για οποιοδήποτε εταιρικό θέμα. Διατυπώσεις σύγκλησης και συγκρότησης δεν προβλέπονται στο νόμο. Οι αποφάσεις, όμως, λαμβάνονται «με *συμφωνία όλων των εταίρων*», εκτός αν το καταστατικό προβλέπει τη λήψη αποφάσεων με πλειοψηφία. Στην περίπτωση αυτή, η πλειοψηφία οφείλει να υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των εταίρων (προσωπική πλειοψηφία). Και πάλι, όμως, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει διαφορετικά. Μπορεί, ιδίως, να προβλέπει σχηματισμό πλειοψηφίας με βάση τα ποσοστά της εταιρικής συμμετοχής εκάστου εταίρου (κεφαλαιουχική πλειοψηφία).¹¹

Κατά τον Ψυχομάνη, ¹²«Και η εν λόγω, όμως, ρύθμιση φαίνεται ότι έχει χρεία συσταλτικής ερμηνείας. Η ομοφωνία στη λήψη αποφάσεων των εταίρων είναι προφανώς ο κανόνας, γιατί τούτον επιβάλλει η φύση της σχέσεως. Προσωπική σχέση, πράγματι, σημαίνει και προσωπική συμμετοχή, άρα και συμφέρον στη συμμετοχή. Κατά συνέπεια,

¹⁰ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013

Άρθρο 22

¹¹ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

[Άρθρο 253](#)

¹² Οι επέλθουσες με το νόμο 4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ομόρρυθμη εταιρία, σελίδα 11

μείζονα, θεμελιώδη ζητήματα της σχέσεως, όπως οι τροποποιήσεις του καταστατικού και, ιδίως εκείνες, που αφορούν την εταιρική συμμετοχή, οι αποφάσεις για τη λύση της εταιρίας ή την αναβίωση της ή την παράταση της διάρκειας της ή τον αποκλεισμό εταίρου ή για την ενέργεια πράξεων εκτός εμπορικού σκοπού, αντιμετωπίζονται, κατ' αναγκαστικό δίκαιο (200, 288 ΑΚ, άρθρο 254 § 3 ν. 4072/2012), με ομοφωνία, εκτός αν, κατ' εξαίρεση, στη συγκεκριμένη περίπτωση εξυπηρετείται κατά καλή πίστη η προσωπική σχέση και του τυχόν διαφωνήσα-ντος εταίρου ή η απόφαση αφορά ειδικά αυτόν (ΑΚ 281, 771). Η αντίθετη προς την ανάγκη της ομοφωνίας πρόβλεψη του καταστατικού θα πάσχει από ακυρότητα (ΑΚ 174). Άλλα ζητήματα, όπως ιδίως ο διορισμός και η ανάκληση των διαχειριστών και ο καθορισμός των διαχειριστικών τους εξουσιών, είναι προφανώς επιδεκτικά διαφορετικής (πλειοψηφικής) ρύθμισης (βλ. ΑΚ 748 § 1, 752 § 3, 757, 771 και άρθρο 254 § 1 ν. 4072/2012). Και αυτή, όμως, η ρύθμιση, οφείλει να ελέγχεται γενικώς μεν με το κριτήριο της συμφωνίας της προς τα χρηστά ήθη (ΑΚ 178,179), ειδικώς δε, και κατά περίπτωση, με το κριτήριο της τυχόν καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος της πλειοψηφίας (ΑΚ 281).»

(β) Ως προς την διαχείριση, οι διατάξεις του άρθρου 254 ν. 4072/2012 δεν αποκλίνουν από τα και στο παρελθόν ισχύσαντα. Το άρθρο θεωρεί τη διαχείριση δικαίωμα και υποχρέωση, συνάμα, κάθε εταίρου, ενώ επί μη προβλέψεως κάποιου ειδικότερου καθεστώτος στην εταιρική σύμβαση, καθιερώνει ως νόμιμη την *ατομική διαχείριση*, με δικαίωμα του κάθε (συνδιαχειριστή) εταίρου να ασκεί το *δικαίωμα εναντίωσης* πριν την τέλεση της πράξης.¹³

Κατα τον Ψυχομάνη, «Μιαν καινή, ωστόσο, έννοια, ειλημμένη από το γερμανικό δίκαιο, φαίνεται ότι εισάγει εν προκειμένω ο νόμος. Αυτήν των «*πράξεων συνήθους διοίκησης*» της εταιρίας. Κατά την § 3 του άρθρου 254 «*Η εξουσία διαχείρισης καταλαμβάνει όλες τις πράξεις συνήθους διοίκησης της εταιρίας. Πα τη διενέργεια πράξεων που βρίσκονται εκτός της συνήθους διοίκησης απαιτείται η συναίνεση όλων των εταίρων*». Ο νόμος εννοεί το αυτονόητο στο ελληνικό δίκαιο (κατά καλή πίστη) για μια εταιρική σχέση. Πράξεις, δηλαδή, συνήθους διοίκησης είναι απλώς οι διαχειριστικές ενέργειες των (διαχειριστών) εταίρων, οι οποίες ανήκουν στην έννοια της διαχείρισης, συνάδουν προς τον καταστατικό και νόμιμο τρόπο λειτουργίας της εταιρίας και

¹³ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

εξυπηρετούν τόσο τον κοινό εμπορικό σκοπό, όσο και το κοινό εταιρικό συμφέρον. Τουλάχιστον, με την πρόβλεψη περί συναινέσεως όλων των εταίρων, ο νόμος επιβεβαιώνει τη σημασία της προσωπικής σχέσεως, την οποία σε άλλο σημείο, όπου έκανε γενικώς λόγο περί πλειοψηφικών αποφάσεων των εταίρων, φαινόταν να την παραβλέπει.»

-ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΕΣ

Παλαιότερα, «δικαιώματα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρείας είχαν όλοι οι εταίροι κατά ίσα μέρη, ανεξαρτήτως ύψους εισφοράς του καθένα στο σχηματισμό του εταιρικού κεφαλαίου, εάν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία. Αν η αναλογία κάθε εταίρου ορίστηκε μόνο για τα κέρδη και τις ζημιές, η αναλογία αυτή ισχύει και για τα δύο. Συμφωνία κατά την οποία ένας από τους εταίρους αποκλείεται από τα κέρδη ή τις ζημιές, η απαλλάσσεται από τις ζημιές είναι άκυρη, αλλά την ακυρότητα την επικαλείται μόνο αυτός. Το δικαίωμα των εταίρων στα κέρδη της εταιρείας δημιουργείται στο τέλος αυτής ή στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης. Ο εταίρος δεν έχει δικαίωμα να αμειφθεί για τη διαχείριση, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία. Επίσης ο εταίρος δεν δικαιούται αμοιβή ούτε όταν η εισφορά του στην εταιρεία συνίσταται στην προσφορά της προσωπικής του εργασίας.»¹⁴

Σήμερα, στο άρθρο 255 του νόμου 4072/12, ορίζει ότι ¹⁵«Στο τέλος της εταιρικής χρήσης συντάσσεται λογαριασμός, από τον οποίο εμφανίζονται τα κέρδη ή οι ζημιές της

¹⁴

http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/280/gko_kou_main.pdf?sequence=3

Σελίδα 5 «ποσοστό συμμετοχής στα αποτελέσματα»

¹⁵ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/%CE%9D4072.htm>

Άρθρο 255

εταιρείας. Στην εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπεται ότι διανέμονται κέρδη και πριν από το τέλος της εταιρικής χρήσης με βάση προσωρινό λογαριασμό. Εκτός αντίθετης συμφωνίας, οι εταίροι μετέχουν στα κέρδη και τις ζημίες κατά το ποσοστό συμμετοχής τους.»

Σύμφωνα με τον Ψυχομάνη «Πρόκειται για δικαίωμα των εταίρων, το οποίο ασκείται εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό, υπάρχουν κέρδη πριν από τη λήξη της εταιρικής χρήσεως και περί αυτών και της διανομής τους συντάσσεται προσωρινός λογαριασμός. Από το δικαίωμα απολήψεων διαφέρει κατά το ότι το δεύτερο ασκείται ανεξάρτητα από την ύπαρξη κερδών ή τη σύνταξη προσωρινού λογαριασμού. Ιδιαιτερότητα συνιστά, επίσης, και η πρόβλεψη περί συμμετοχής των εταίρων στα κέρδη (και τις ζημίες) της εταιρίας κατά το ποσοστό της συμμετοχής τους, αν δεν υπάρχει αντίθετη. Η σχετική διάταξη του νέου νόμου προϋποθέτει ότι οι εταίροι έχουν τουλάχιστον συμφωνήσει τα ποσοστά της -έστω αφηρημένης, οικονομικής τους απλώς- συμμετοχής στην εταιρία. Αν δεν έχουν συμφωνήσει ούτε αυτά, ούτε ειδικά τα ποσοστά συμμετοχής στα κέρδη (και τις ζημίες), διέξοδο πλέον παρέχει η ΑΚ 763, κατά την οποία οι εταίροι έχουν δικαίωμα συμμετοχής κατ' ίσα μέρη, αν δε υπάρχει στη σύμβαση αντίθετη συμφωνία. Αν αρνηθεί κανείς την τελευταία αυτή διέξοδο, εμμένοντας στην απορρέουσα από το γράμμα του νόμου αναγκαιότητα του συμβατικού προσδιορισμού της ποσοτικής συμμετοχής του εταίρου στην εταιρία, η εταιρία θα οδηγηθεί αναπόφευκτα σε λύση με δικαστική απόφαση για σπουδαίο λόγο (άρθρο 259) ή σε ακυρωσία λόγω ουσιώδους πλάνης (ΑΚ 141επ.) ή σε ανατροπή των συμβατικών αποτελεσμάτων λόγω λανθάνουσας ασυμφωνίας»¹⁶

-ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η ομόρρυθμη εταιρία, ως εμπορική εταιρία και νομικό πρόσωπο, έχει ασφαλώς πτωχευτική ικανότητα (άρθρο 2 ΠτΚ). Καινοτομία του νέου νόμου μπορεί απλώς να θεωρηθεί η ρητή αναγνώριση πτωχευτικής ικανότητας και στην αδημοσίευτη ΟΕ

¹⁶ Οι επέλθουσες με το νόμο 4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ομόρρυθμη εταιρία, σελίδα 12-13

(άρθρο 251 § 3), η περί της οποίας άποψη είχε κλονισθεί μετά την σχετικά πρόσφατη ατυχή νομολογία του ΑΠ (βλ. παραπάνω) ότι η αδημοσίευτη ΟΕ που έχει ασκήσει την εμπορική της δραστηριότητα δεν διαθέτει νομική προσωπικότητα. Από το άλλο μέρος, η νέα νομοθεσία δεν συμπεριέλαβε πλέον ρητά ή ερμηνευτικά ερείσματα της (παράγωγης) εμπορικής ιδιότητας των ομορρύθμων εταίρων. Δεν φαίνεται, όμως, να πρόκειται για ηθελημένη παράλειψη, ώστε να πρέπει να αναζητηθούν οι λόγοι αυτής και οι συνέπειες της. Η προβλεπόμενη στον ΠτΚ συμπτώχευσή τους με την εταιρία (άρθρο 7 § 4 ΠτΚ) μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα υπέρ της έμμεσης αναγνώρισης της εμπορικής ιδιότητας των ομορρύθμων εταίρων. Κατά τα λοιπά, η διατασσομένη υποχρεωτικά από το πτωχευτικό δικαστήριο συμπτώχευσή τούτων εξηγείται ως λύση ανάγκης, εξαιτίας των συντρεχουσών με την πτώχευση της εταιρίας τους συνεπειών της αναγκαστικής, σε ολόκληρο, και απεριόριστης συνευθύνης τους.

Η πτώχευση, εξάλλου, της εταιρίας επιφέρει τη λύση της, κατά τη διάταξη του εδαφίου γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 259 του ν. 4072/2012, όπως άλλωστε και κατά τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 96 ΠτΚ. Πιο πλήρες το τελευταίο άρθρο ορίζει ότι, παρά τη λύση της εταιρίας, τα υπάρχοντα όργανα του νομικού προσώπου -η συνέλευση δηλαδή των εταίρων και οι διαχειριστές- διατηρούνται για τις ανάγκες προφανώς της πτωχευτικής διαδικασίας, ενώ μετά την περάτωση της, η λυθείσα εταιρία βρίσκεται υπό καθεστώς εκκαθάρισης με όργανα πλέον, πλην των εταίρων, τους εκκαθαριστές. Κατ' εξαίρεση, αν η περάτωση της πτώχευσης συντελέσθηκε με δικαστική επικύρωση σχεδίου αναδιοργάνωσης ή πτωχευτική αποκατάσταση, η εταιρία μπορεί να συνεχισθεί, εφόσον τη συνέχιση αποφασίσουν όλοι οι εταίροι (άρθρο 266).

Το εν λόγω άρθρο δημιουργεί κάποιες ερμηνευτικές δυσχέρειες. Στην πραγματικότητα, τη συνέχιση χρειάζεται να αποφασίσουν οι εταίροι, αν το ίδιο το επικυρωθέν σχέδιο αναδιοργάνωσης δεν την αποκλείει άμεσα ή έμμεσα. Μπορεί, ασφαλώς, όπως κατά κανόνα συμβαίνει, να την προϋποθέτει, οπότε η απόφαση συνέχισης των εταίρων καθίσταται περιττή. Η πτωχευτική, από το άλλο μέρος, αποκατάσταση του νομικού προσώπου, η οποία προϋποθέτει κυρίως εξόφληση όλων των πτωχευτικών πιστωτών και τελεσίδικη σχετική απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, μπορεί να οδηγήσει, ούτως ή άλλως, σε αναβίωση -άρα, συνέχιση- της λυθείσης εταιρίας, αν την αποφασίσουν οι εταίροι. Το εν λόγω, επομένως, άρθρο δεν φαίνεται να προσθέτει κάτι ιδιαίτερο στο ζήτημα, πλην μιας ανησυχίας ότι μπορεί κάτι άλλο, δυσχερώς εξακριβώσιμο, να υποκρύπτει.

-ΛΟΓΟΙ ΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πριν την δημιουργία και σύνταξη του νέου νόμου, ο τότε εμπορικός νόμος, δεν περιελάμβανε διατάξεις για τη λύση των προσωπικών εταιρειών. Γι' αυτό γίνεται αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του αστικού κώδικα, που αναφέρονται στη λύση και εκκαθάριση των αστικών εταιρειών. Στα άρθρα αυτά του αστικού κώδικα αναφέρονται ενδεικτικά διάφοροι λόγοι που μπορούν να επιφέρουν τη λύση της εταιρείας και μπορούν να διακριθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Λόγοι λύσεως που αφορούν το νομικό πρόσωπο της εταιρείας και λόγοι λύσεως που αφορούν τους εταίρους.

«Λόγοι λύσεως που αφορούν την εταιρεία

1. Λύση της εταιρείας λόγω παρόδου του χρόνου διαρκείας αυτής. Η εταιρεία που έχει συσταθεί για ορισμένου χρόνου λύεται μόλις περάσει ο χρόνος αυτός. Η λύση επέρχεται αυτοδίκαια, με την πάροδο του χρόνου διαρκείας αυτής χωρίς να είναι αναγκαία κάποια ιδιαίτερη ενέργεια εκ μέρους των εταιρειών της. Η λύση της εταιρείας λόγω παρόδου του χρόνου διαρκείας αυτής δεν επέρχεται, εάν αυτή συνεχίζεται σιωπηρά και ύστερα από την πάροδο της διάρκειάς της. Στην περίπτωση αυτή έχουμε σιωπηρή ανανέωση της για αόριστο χρόνο.
2. Λύση με καταγγελία. Κατά τα άρθρα 766-767 του αστικού κώδικα, η εταιρεία λύεται με καταγγελία ενός ή περισσοτέρων μελών της, ανεξαρτήτως αν είναι ορισμένου ή αορίστου διαρκείας. Η εταιρεία ορισμένου χρόνου λύεται με καταγγελία εκ μέρους κάποιου κάποιου από τους εταίρους της και πριν περάσει ο χρόνος διαρκείας της αν υπάρχει σπουδαίος λόγος. Εφόσον δεν υπάρχει τέτοιος λόγος, αυτός που έκανε την καταγγελία ευθύνεται σε αποζημίωση των λοιπών εταίρων.

Η εταιρεία αορίστου χρόνου λύεται οποτεδήποτε με καταγγελία οποιουδήποτε εταίρου. Αν ο εταίρος κατήγγειλε την εταιρεία άκαιρα και χωρίς σπουδαίο λόγο ευθύνεται για τη ζημιά που προκάλεσε η λύση στους άλλους εταίρους.

Η ύπαρξη σπουδαίου λόγου που επιτρέπει την καταγγελία της εταιρείας είναι ζήτημα πραγματικό, που θα διαπιστώσει το δικαστήριο. Ενδεικτικά ως σπουδαίοι λόγοι αναφέρονται η αντισυμβατική συμπεριφορά κάποιου εταίρου, η κακή πορεία εργασιών της εταιρείας, η αδυναμία κάποιου εταίρου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.

Στη νομολογία επικρατεί η άποψη ότι η καταγγελία της εταιρείας εκ μέρους ενός ή περισσότερων εταίρων, επιφέρει πάντοτε την άμεση λύση αυτής, χωρίς να λαμβάνει υπόψη η ύπαρξη ή μη σπουδαίου λόγου. Συνέπεια αυτής της αντιλήψεως είναι ότι η διαπίστωση της συνδρομής ή όχι του σπουδαίου λόγου για τον οποίο έχει γίνει η καταγγελία θα γίνει αργότερα και όταν πλέον η εταιρεία έχει λυθεί. Αν το δικαστήριο αποφανθεί πως δεν υφίσταται σπουδαίος λόγος για τον οποίο λύθηκε η εταιρεία, τότε αυτή αναβιώνει.

3. Λύση με απόφαση των εταίρων. Πριν από το τέλος του χρόνου διάρκειας της εταιρείας, αυτή μπορεί να λυθεί όχι μόνο με καταγγελία εκ μέρους κάποιου εταίρου αλλά και με κοινή απόφαση όλων των εταίρων. Το καταστατικό μάλιστα μπορεί να προβλέπει ότι την απόφαση περί λύσεως της εταιρείας παίρνει η πλειοψηφία των εταίρων ή και ένας μόνο εταίρος κατάλληλα εξουσιοδοτημένος από τους υπολοίπους εταίρους. Η συμφωνία των εταίρων για τη λύση θα γίνει βέβαια γραπτώς και το σχετικό έγγραφο θα υποβληθεί στη διαδικασία της δημοσιότητας.

Λόγοι λύσεως που αφορούν τους εταίρους.

Τα άρθρα 773,774 και 775 του αστικού κώδικα αναφέρουν ότι με τον θάνατο, την απαγόρευση και την πτώχευση ενός από τους εταίρους η εταιρεία λύεται, εκτός εάν συμφωνήθηκε ότι σε τέτοια περίπτωση θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων ή μεταξύ αυτών και των κληρονόμων του θανόντος εταίρου.

1. Λύση της εταιρείας λόγω θανάτου εταίρου. Η εταιρεία λύνεται με τον θάνατο ενός από τους εταίρους. Μπορεί όμως να συμφωνηθεί ότι η εταιρεία θα συνεχιστεί είτε μεταξύ των υπολοίπων εταίρων είτε μεταξύ αυτών και των κληρονόμων εκείνου που πέθανε. Η ανηλικότητα δε παραβλάπτει το κύρος της συμφωνίας. Αν η εταιρεία λυθεί με το θάνατο ενός εταίρου, ο κληρονόμος έχει υποχρέωση να το γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στους υπόλοιπους εταίρους και αν

επίκειται κίνδυνος από την αναβολή, να συνεχίσει τη διαχείριση, ωστόσο ληφθούν τα αναγκαία μέτρα. Αν όμως η εταιρεία συνεχιστεί μεταξύ των εταίρων και των κληρονόμων του θανούντος εταίρου, πρέπει να συνταχθεί τροποποιητικό έγγραφο του καταστατικού στο οποίο να αναγράφονται οι μεταβολές.

2. λύση της εταιρείας λόγω απαγόρευσης εταίρου. Η εταιρεία λύεται με την απαγόρευση (νόμιμη ή δικαστική) ενός από τους εταίρους, εκτός αν συμφωνήθηκε πως θα συνεχίζεται με τους υπόλοιπους εταίρους. Εάν ο εταίρος τέθηκε σε απαγόρευση από το δικαστήριο, η λύση της εταιρείας επέρχεται μετά από την τελεσίδικη απόφαση.

3. λύση της εταιρείας λόγω πτώχευσης εταίρου.

Οι ομόρρυθμοι έταίροι ευθύνονται μαζί με το νομικό πρόσωπο της εταιρείας για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που νόμιμα είχε αναλάβει η εταιρεία και οι δανειστές της εταιρείας δικαιούνται να απαιτήσουν το χρέος αυτής από οποιοδήποτε από τους συνοφειλέτες. Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων συνεχίζεται και μετά τη λύση της εταιρείας μέχρι να ικανοποιηθούν πλήρως οι δανειστές της.»¹⁷

Σήμερα, και σύμφωνα με το νέο νόμο 4072/12 και του άρθρου 259 περί λύσεως της εταιρείας ορίζονται τα παρακάτω:

1. Η ομόρρυθμη εταιρεία λύεται α) με την πάροδο του χρόνου διάρκειάς της, β) με απόφαση των εταίρων, γ) με την κήρυξη της σε πτώχευση και δ) με δικαστική απόφαση ύστερα από αίτηση εταίρου, εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος.

Στην εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπονται και άλλοι λόγοι λύσης της εταιρείας.

¹⁷<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/Eυρετήριο/ΑΣΤΙΚΟΣΚΩΔΙΚΑΣ/tabid/225/language/el-GR/Default.aspx>

2. Η αίτηση εκδικάζεται από το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Σε αντίθεση με τον τότε νόμο, ο 4072/12 και το άρθρο 260 αναφέρει ότι, έξοδος εταίρου δεν σημαίνει λύση της εταιρείας.

Γεγονότα που επιφέρουν την έξοδο του εταίρου λοιπόν, είναι :

1. Ο θάνατος, η πτώχευση και η υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση εταίρου επιφέρουν την έξοδο του από την εταιρεία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση.
2. Η εταιρική σύμβαση μπορεί να προβλέπει και άλλα γεγονότα που συνεπάγονται την έξοδο του εταίρου.¹⁸

-ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ

Σύμφωνα με τα παλιά και απαρχιωμένα ισχύοντα, από τις σχετικές διατάξεις του αστικού κώδικα, αλλά και από τις αντίστοιχες περί εκκαθαρίσεως διατάξεις για τις προσωπικές εταιρείες προκύπτει ότι με τη λύση της εταιρείας αρχίζει το στάδιο της εκκαθάρισης και ακολουθεί η διανομή του τυχόν υπολοίπου της εταιρικής περιουσίας στους εταίρους. Τότε και μόνο ολοκληρώνεται η εκκαθάριση. Το στάδιο της εκκαθάρισης είναι το διάστημα που περικλείεται μεταξύ της λύσεως της εταιρείας και της διανομής στους εταίρους του υπολοίπου που απέμεινε μετά τη ρευστοποίηση των ενεργητικών στοιχείων, την εξόφληση των δανειστών και την απόδοση των εισφορών. Κατά το στάδιο της εκκαθάρισης, η εταιρεία μπορεί να συνεχίζει τις κερδοσκοπικές πράξεις της. Η διαδικασία της εκκαθάρισης λοιπόν, αναλύεται στο άρθρο 779 του αστικού κώδικα. Έτσι, πρώτα αποδίδονται αυτούσια στους εταίρους τα πράγματα, κινητά και ακίνητα, που

¹⁸ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

[Άρθρα 259-260](#)

εισφέρθηκαν στην εταιρεία κατά χρήση. Στη συνέχεια εξοφλούνται τα κοινά χρέη των εταίρων προς τους τρίτους, δηλαδή προς τους πιστωτές της εταιρείας. Ακολουθεί η εξόφληση των χρεών που υπάρχουν μεταξύ των εταίρων. Τέλος, επιστρέφονται στους εταίρους οι εισφορές τους. Αν οι εισφορές αυτές είναι σε χρήμα αποδίδονται φυσικά σε χρήμα. Οι εισφορές όμως που είναι σε είδος δεν αποδίδονται αυτούσιες, αλλά καταβάλλεται η αξία σε χρήμα κάθε αντικειμένου που είχε κατά το χρόνο της εισφοράς. Αν η εισφορά συνίσταται σε εργασία ή σε χρήση πράγματος δεν αποδίδεται. Η μετατροπή του ενεργητικού της εταιρείας σε χρήμα για να εξοφληθούν τα εταιρικά χρέη και να αποδίδουν οι εισφορές στους εταίρους γίνεται κατά τις διατάξεις περί πωλήσεως κοινού πράγματος.

Επίσης αναφέρονταν, ότι, αφού λυθεί η εταιρεία, η εκκαθάριση ενεργείται από όλους τους εταίρους μαζί ή από εκκαθαριστή που έχει διορισθεί με ομόφωνη απόφαση όλων των εταίρων. Στην πράξη συνηθίζεται να ορίζεται ο διαχειριστής στο καταστατικό, κάτι που σημαίνει συμφωνία όλων των εταίρων τη στιγμή της κατάρτισης της εταιρικής σύμβασης. Αν δεν ορισθεί στο καταστατικό οι εκκαθαριστές, αυτό μπορεί να γίνει πάλι με συμφωνία όλων των εταίρων κατά τη λύση της εταιρείας. Αν δεν έγινε ούτε αυτό, τότε την εκκαθάριση αναλαμβάνουν όλοι οι εταίροι μαζί. Σε περίπτωση διαφωνίας, ορίζεται εκκαθαριστής από το δικαστήριο με αίτηση ενός από τους εταίρους και η αντικατάσταση γίνεται μόνο για σπουδαίους λόγους. Από τη στιγμή που λύθηκε η εταιρεία, παύει η εξουσία των διαχειριστών. Η διαχείριση της εταιρείας επέρχεται στους εκκαθαριστές, οι οποίοι θα διενεργήσουν όλες τις απαραίτητες πράξεις μέχρι να τελειώσει η εκκαθάριση και η διανομή της εταιρικής περιουσίας.¹⁹

Στο πέμπτο κεφάλαιο το αντίστοιχο άρθρο του νέου νόμου για την εκκαθάριση είναι το 268 που προβλέπει τα εξής:

¹⁹

<http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/Eυρετήριο/ΑΣΤΙΚΟΣΚΩΔΙΚΑΣ/tabid/225/language/el-GR/Default.aspx>

Άρθρο 779

1. Αν σε περίπτωση λύσεως της εταιρείας οι εταίροι δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, τη λύση της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση.
2. Τα ονόματα και η κατοικία των εκκαθαριστών εγγράφονται στο Γ.Ε.ΜΗ. Το ίδιο ισχύει και σε κάθε περίπτωση αντικατάστασης εκκαθαριστή.
3. οι εκκαθαριστές υπογράφουν υπό την επωνυμία με την προσθήκη των λέξεων «υπό εκκαθάριση».
4. κατά την έναρξη και την περάτωση της εκκαθάρισης συντάσσουν ισολογισμό.
5. μετά την περάτωση της εκκαθάρισης η εταιρεία διαγράφεται από το Γ.Ε.ΜΗ. Τα βιβλία και τα έγγραφα της εταιρείας παραδίδονται προς φύλαξη σε έναν από τους εταίρους ή σε τρίτο. Σε περίπτωση διαφωνίας ο εταίρος ή ο τρίτος ορίζεται από το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Επιπλέον άρθρο είναι το 269 που διευκρινίζει την παραγραφή της εταιρείας. Σε περίπτωση λοιπόν λύσης της εταιρείας οι αξιώσεις κατά των εταίρων για εταιρικά χρέη παραγράφονται μετά πέντε έτη από την καταχώρηση της λύσης της εταιρείας στο Γ.Ε.ΜΗ., εκτός αν η αξίωση κατά της εταιρείας υπόκειται σε βραχύτερη παραγραφή. Αν η αξίωση του δανειστή κατά της εταιρείας καταστεί ληξιπρόθεσμη μετά την καταχώριση της λύσης της στο Γ.Ε.ΜΗ. η παραγραφή αρχίζει από το χρονικό σημείο, κατά το οποίο η απαίτηση καθίσταται ληξι-πρόθεσμη.²⁰

²⁰ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm>

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΝΝΟΙΑ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τα άρθρα 23 και 26 του εμπορικού νόμου, πρίν την ψήφηση του νέου νόμου περί ετερόρρυθμων εταιρειών, ορισμός αυτής, είναι η συσταινόμενη μεταξύ ενός ή πολλών, αλληλεγγύως υπευθύνων και ενός ή πολλών συνεταίρων, απλών χρηματοδοτών, οι οποίοι ονομάζονται ετερόρρυθμοι και ευθύνονται μόνο μέχρι του ποσού της εισφοράς τους. Χαρακτηριστικό στοιχείο, λοιπόν, της ετερόρρυθμης εταιρείας είναι η διαίρεση των εταίρων σε δύο κατηγορίες: τους ομόρρυθμους και τους ετερόρρυθμους.

Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων απέναντι στους πιστωτές της εταιρείας είναι, όπως και στην ομόρρυθμη εταιρεία, αλληλέγγυα και απεριόριστη. Κάθε ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μαζί με την εταιρεία και τους άλλους ομόρρυθμους εταίρους «εις ολόκληρων» για τα χρέη της εταιρείας.

Αντίθετα, ο κάθε ετερόρρυθμος εταίρος έχει απεριόριστη ευθύνη απέναντι στους πιστωτές της εταιρείας, που δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό της εισφοράς του στην εταιρεία. Η ετερόρρυθμη εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα και συγκαταλέγεται μεταξύ των εμπορικών προσωπικών εταιρειών. Συνεπώς, έχει την εμπορική ιδιότητα, οι πράξεις της τεκμαίρονται ότι είναι εμπορικές, μπορεί να πτωχεύσει κ.τ.λ.π.

Στην ετερόρρυθμη εταιρεία εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις του εμπορικού νόμου και συμπληρωματικά περί εταιρειών του αστικού κώδικα.²¹

²¹ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 άρθρο 23,26

Σήμερα, η έννοια της ετερόρρυθμης εταιρείας κατα τον νόμο 4072/12 και στο κεφάλαιο Β, άρθρο 271 αναφέρει ότι « ετερόρρυθμη εταιρεία είναι η εταιρεία με νομική προσωπικότητα, που επιδιώκει εμπορικό σκοπό και για τα χρέη της εταιρείας οποίας ένας τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται περιορισμένα (ετερόρρυθμος εταίρος), ενώ ένας άλλος τουλάχιστον από τους εταίρους ευθύνεται απεριόριστα (ομόρρυθμος εταίρος). Εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο παρόν κεφάλαιο, στην ετερόρρυθμη εταιρεία εφαρμόζονται οι διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρεία.»²²

-ΕΤΑΙΡΙΚΉ ΕΠΩΝΥΜΙΑ

Παλαιότερα, την εταιρική επωνυμία, όριζε ο εμπορικός νόμος στην παράγραφο 2 του άρθρου 23 ότι, η ετερόρρυθμη εταιρεία διευθύνεται «υπό εταιρική επωνυμία», που φέρει κατ' ανάγκη το όνομα ενός ή περισσοτέρων ομόρρυθμων εταίρων. Και στο άρθρο 25 του ίδιου νόμου, διατυπώνεται ο παραπάνω ορισμός πιο κατηγορηματικά: Το όνομα(οποιουδήποτε) ετερόρρυθμου εταίρου «δεν δύναται να εισέλθει εις την εταιρικήν επωνυμίαν».

Συνεπώς, η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρείας θα γίνει από ένα ή περισσότερα ονόματα ομόρρυθμων εταίρων με ενδεχόμενη προσθήκη και άλλων λέξεων ενδεικτικών του είδους της ασκούμενης επιχειρήσεως. Ακόμα, μπορεί να προστεθεί δίπλα στο όνομα ή τα ονόματα της επωνυμίας η ένδειξη «και ΣΙΑ» (δηλαδή και συντροφιά), η οποία θα καλύπτει τους μη αναφερόμενους στην εταιρική επωνυμία εταίρους, αδιάφορο αν αυτοί είναι ομόρρυθμοι ή ετερόρρυθμοι. Δεν αναφέρει κυρώσεις ο νόμος για την περίπτωση που το όνομα ενός εταίρου περιλήφθηκε στην εταιρική επωνυμία. Έχει γίνει δεκτό, όμως, από τη νομολογία ότι, σε τέτοια περίπτωση, ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται

²² <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm> άρθρο 271

απέναντι στους καλόπιστους τρίτους, όπως και κάθε ομόρρυθμος (απεριόριστα και σε ολόκληρο).²³

Σύμφωνα όμως, με τον νόμο 4072/12, η επωνυμία της εταιρίας σχηματίζεται, όπως και επί ΟΕ, με τις ιδιαιτερότητες απλώς ότι αναφέρεται η μορφή της ετερόρρυθμης εταιρίας, ολογράφως ή σε αρκτικόλεξο, και ότι αν στην επωνυμία συμπεριληφθεί το όνομα ετερορρύθμου εταίρου, αυτός θα ευθύνεται έναντι των καλόπιστων μόνον τρίτων ως ομόρρυθμος (απεριόριστα και σε ολόκληρο). Στην τελευταία περίπτωση, αν αποχωρήσει ο ετερόρρυθμος από την εταιρία, οι (πρώην) συνεταίροι του είναι υποχρεωμένοι να αφαιρέσουν αμέσως το όνομα του από την επωνυμία. Για να το διατηρήσουν, πρέπει να εξασφαλίσουν τη σύμφωνη γνώμη (συναίνεση, έγκριση) του ίδιου ή των κληρονόμων του (άρθρο 272).²⁴

Συγκρίνοντας επομένως τον τότε νόμο με τα ισχύοντα σήμερα, παρατηρούμε μικρές διαφορές. Πρίν την ψήφηση του νέου νόμου, η επωνυμία σχηματιζόταν με το όνομα ενός ομόρρυθμου εταίρου υποχρεωτικά. Τώρα λοιπόν, έχει προστεθεί η ευκολία, στην επωνυμία να αναφέρονται κ άλλα, όπως το αντικείμενο της επιχείρησης ή άλλες ενδείξεις. Επίσης, είναι υποχρεωτικό σήμερα να αναγράφεται η μορφή της εταιρείας (ετερόρρυθμη).

-ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Τα άρθρα 43-44 του εμπορικού νόμου, ομιλούν για δημοσίευση του καταστατικού, η οποία μπορεί να υπογράφεται μόνο από ομόρρυθμους εταίρους. Στην πράξη έχει επικρατήσει να κατατίθεται στο αρμόδιο πρωτοδικείο για δημοσίευση ολόκληρο το καταστατικό, το οποίο βέβαια έχει υπογραφεί από το σύνολο των εταίρων.²⁵

²³ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 άρθρο 23,25

²⁴ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm> άρθρο 272

²⁵ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 άρθρο 43, 44

Σήμερα, εν αντιθέση με τα τότε ισχύοντα, τα περί δημοσιότητας, αναφέροντε στο άρθρο 273 του νόμου 4072/12. *Η απόκτηση της νομικής προσωπικότητας* από την ΕΕ προϋποθέτει την εγγραφή της εταιρίας στο Γ.Ε.ΜΗ., όπως και επί ΟΕ, «*με σύμπραξη όλων των εταίρων*». Στη Μεριδα, ωστόσο, της εταιρίας καταχωρίζονται επιπρόσθετα «*το όνομα, η κατοικία και η αξία της εισφοράς των ετερορρυθμικών εταίρων*» και κάθε μεταγενέστερη μεταβολή τους. Αν η εταιρία αρχίσει τη λειτουργία της πριν από την εγγραφή της στο Γ.Ε.ΜΗ. εφαρμόζεται επ' αυτής η διάταξη της § 3 του άρθρου 251. Η αδημοσίευτη, δηλαδή, αλλά λειτουργούσα ΕΕ τυγχάνει νομικής μεταχειρίσεως, όπως αν είχε αποκτήσει πλήρη νομική προσωπικότητα, με τις ίδιες όμως περαιτέρω συνέπειες, και ως προς την αδημοσίευτη ΟΕ. Το άρθρο ορίζει ότι «*σε περίπτωση έναρξης λειτουργίας της εταιρίας πριν από την εγγραφή της στο Γ.Ε.ΜΗ. κάθε ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται για τα χρέη που δημιουργήθηκαν κατά το διάστημα αυτό ως ομόρρυθμος, εκτός αν οι τρίτοι γνώριζαν ότι συμμετείχε στην εταιρία ως ετερόρρυθμος εταίρος. Το ίδιο ισχύει και αν ο ετερόρρυθμος εταίρος εισήλθε στην εταιρία μετά την έναρξη λειτουργίας της, αλλά πριν από την εγγραφή της στο Γ.Ε.ΜΗ.*».²⁶

Οι διαφορές των δύο νόμων, είναι εμφανείς. Για την δημοσιότητα του καταστατικού τότε, αρμόδιο ήταν το πρωτοδικείο, ενώ σήμερα κατι τέτοι έχει καταργηθεί επομένως η δημοσιότητα αυτού γίνεται στο Γ.Ε.ΜΗ. καθώς και κάθε αλλαγή πάνω σε αυτή. Το ότι όλοι οι εταίροι πρέπει να είναι παρόντες ισχύει κ στους δύο νόμους.

-ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΟΥ

Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν συμμετέχει στα *όργανα της εταιρίας* (διαχειριστές, συνέλευση εταίρων), εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση. Στην περίπτωση, πάντως, που του ανατεθεί διαχειριστική εξουσία ατομικά, με ή χωρίς

²⁶ <http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/N4072.htm> άρθρο 273

εξουσία εκπροσώπησης, ο ετερόρρυθμος δεν διαθέτει -κατά το νέο νόμο- το γνωστό δικαίωμα εναντίωσης, παρά μόνον αν η πράξη του συνδιαχειριστή του υπερβαίνει τα όρια της «συνήθους διαχείρισης», οπότε αν ασκηθεί εναντίωση ο διαχειριστής οφείλει να απόσχει της πράξεως. Αν παρά ταύτα επιχειρηθεί η πράξη, αυτή θα δεσμεύει προφανώς την εταιρία, εκτός αν ο τρίτος προς τον οποίο επιχειρήθηκε τελούσε σε γνώση της εναντίωσης (άρθρο 274, ΑΚ750).

Και η εν λόγω διάταξη δυσχερώς μπορεί να κατανοηθεί λογικά. Αφού οι εταίροι αποφασίζουν και παρέχουν έγκυρα πλήρη διαχειριστική εξουσία στον ετερόρρυθμο εταίρο, γιατί να μην μπορεί αυτός να ασκεί το δικαίωμα εναντίωσης σε κάθε περίπτωση, ενώ μπορεί να ασκεί την ακριβώς αντίθετη πράξη από εκείνη προς την οποία εναντιώθηκε ως διαχειριστής; Κατά τα λοιπά, βέβαια, η ισχύς της εναντίωσης του ετερορρύθμου, σε περίπτωση που η πράξη διαχειρίσεως υπερβαίνει τα όρια της συνήθους διαχείρισης, εναρμονίζεται με την προηγηθείσα διάταξη του άρθρου 254, σύμφωνα με την οποία στην ομόρρυθμη εταιρία (και στην ετερόρρυθμη, κατ' επέκταση) *«για τη διενέργεια πράξεων που βρίσκονται εκτός της συνήθους διοίκησης απαιτείται η συναίνεση όλων των εταίρων»*. Αφού, όμως, σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη η υπέρβαση της συνήθους διαχείρισης ή διοίκησης (οι όροι είναι ταυτόσημοι, βλ. ΑΚ 748) απαιτεί τη συναίνεση όλων των εταίρων, η εναντίωση του ετερορρύθμου ως διαχειριστή ή απλού εταίρου, η οποία έγινε γνωστή στον τρίτο, καθιστά σ' αυτόν γνωστή τη σημασία της πράξεως και την έλλειψη της συναιδέσεως όλων των εταίρων, ώστε η πράξη δεν θα είναι δεσμευτική για την εταιρία (ΑΚ 229, 68). Κατά συνέπεια, με την εναντίωση, ο συνδιαχειριστής εταίρος οφείλει, ούτως ή άλλως, να μην ενεργήσει την πράξη. Η διαπίστωση αυτή αναδεικνύει και το περιτό της ως άνω εξαιρετικής διατάξεως.

Σε κάθε περίπτωση, που με την εταιρική σύμβαση ανατίθεται στον διαχειριστή ετερόρρυθμο εταίρο και *εξουσία εκπροσώπησης* (από κοινού με άλλους συνεταίρους του ή ατομικά, γενικά με τη διαχείριση ή ειδικά και εξαιρετικά), ο νέος νόμος καινοτομεί ως προς την ευθύνη του έναντι των τρίτων ανατρεπτικά. Ενώ, δηλαδή, κατά την καταργηθείσα διάταξη του άρθρου 28 ΕΝ, ο ετερόρρυθμος συνεταίρος στην περίπτωση αυτή υπέκειτο *«αλληλεγγύως με τους ομορρύθμους συνεταίρους σε όλα τα χρέη και εις όλας τας υποχρεώσεις της εταιρίας»*, η νέα διάταξη του άρθρου 278 ορίζει ότι *«για κάθε πράξη εκπροσώπησης από μέρους ετερόρρυθμου εταίρου ευθύνεται ο ίδιος ως ομόρρυθμος, εκτός αν ο τρίτος που συναλλάχθηκε μαζί του γνώριζε ότι είναι ετερόρρυθμος εταίρος»*. Βάλλεται με τον τρόπο αυτό η λογική σκέψη ότι αν κάποιος έχει εξουσία να ρυθμίζει τις τύχες ενός συνόλου προσώπων στο οποίο ανήκει, πρέπει να έχει και την ίδια μεταχείριση και τύχη με όλους. Με τη νέα ρύθμιση, ο ετερόρρυθμος εταίρος,

παρότι δύναται να εκπροσωπεί και να δεσμεύει την εταιρία, στην οποία όμως έχει περιορισμένη ευθύνη, θα ευθύνεται μόνον για τις πράξεις εκπροσώπησης, που ο ίδιος έχει διενεργήσει. Και πάλι, όμως, θα μπορεί να αποφύγει την απεριόριστη ευθύνη, αν αποδεικνύει ότι ο τρίτος γνώριζε την ιδιότητα του ως ετερορρυθμού!!!. Με απλή συναλλακτική λογική, επομένως, αν ο ετερόρρυθμος θελήσει να προβεί σε πράξη ιδιαίτερα επαχθή για την εταιρία, μπορεί να την ενεργήσει ως εκπρόσωπος της, με τη βεβαιότητα της απαλλαγής του από κάθε ευθύνη, αν προηγουμένως γνωστοποιήσει στον αντισυμβαλλόμενο τρίτο την δική του ιδιότητα ως ετερορρυθμού.

Τα λοιπά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του ετερορρυθμού εταίρου προσδιορίζονται στη σύμβαση ή στο νόμο.

Έτσι, ο ετερόρρυθμος έχει *δικαίωμα ελέγχου* των εταιρικών λογαριασμών και των βιβλίων της εταιρίας, εκτός αν η εταιρική σύμβαση το απαγορεύει ή το περιορίζει (άρθρο 275). Έχει, επίσης, *δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη* της εταιρικής χρήσεως κατά το ποσοστό συμμετοχής του, το οποίο, για το λόγο αυτό, πρέπει να προσδιορίζεται είτε στην εταιρική σύμβαση, είτε με μεταγενέστερη ομόφωνη συμφωνία των εταίρων, για να μην υπάρξουν προβλήματα στη συνέχιση της εταιρίας (βλ. παραπάνω). Έχει ακόμα και τα λοιπά περιουσιακής φύσεως δικαιώματα, που αναφέρθηκαν και ως προστους ομορρυθμούς εταίρους.

Οι ειδικότερα αναφερόμενες στο νέο νόμο υποχρεώσεις του ετερορρυθμού εταίρου είναι, εκτός των βασικών, κάθε εταίρου, η *υποχρέωση αποφυγής πράξεων ανταγωνισμού* προς την εταιρία, εκτός αν η εταιρική σύμβαση (ή ομόφωνη απόφαση των συνεταίρων του) τις επιτρέπει (άρθρο 276), και η *υποχρέωση συμμετοχής στις ζημιές* της εταιρίας (άρθρο 277).

Η τελευταία, προβλεπόμενη στο δυσχερώς ερμηνευόμενο άρθρο 277, έχει προδήλως την έννοια, αφενός μεν ότι η καταβεβλημένη πάσης φύσεως εισφορά του ετερορρυθμού στην εταιρία υπόκειται στα αποτελέσματα της εταιρικής δράσεως και, ως στοιχείο της εταιρικής περιουσίας, μπορεί να διατίθεται προς οιονδήποτε, αφετέρου δε ότι αν η εισφορά οφείλεται εισέτι προς την εταιρία, ο ετερόρρυθμος είναι υποχρεωμένος να την καταβάλει άμεσα προς κάλυψη της ζημίας και ότι ο κάθε συνεταίρος, που κατέβαλε αυτός σε τρίτον εταιρικό χρέος, μπορεί να αναχθεί -αν δεν ικανοποιείται από την εταιρία- κατά του ετερορρυθμού, που οφείλει την χρηματική εισφορά του στην εταιρία, απαιτώντας απ' αυτόν ευθέως να του καταβάλει το μερίδιο του χρέους που του αναλογεί με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στις ζημιές της εταιρίας, μέχρι όμως του ποσού της οφειλόμενης χρηματικής μόνον εισφοράς. Η εταιρική σύμβαση, ωστόσο,

μπορεί να προβλέπει προσωπική συμμετοχή του ετερορρυθμού στις ζημιές με ένα μεγαλύτερο της εισφοράς του -αλλά πάντοτε συγκεκριμένο, περιορισμένο- χρηματικό ποσό, οπότε η ευθύνη του απέναντι στην εταιρία για συμμετοχή στις ζημιές της και η αναγωγική ευθύνη του ετερορρυθμού έναντι των συνεταίρων του συγκεκριμενοποιείται ποσοτικά με βάση το ποσοστό συμμετοχής του στις ζημιές, που εφαρμόζεται και επί του συμφωνημένου μείζονος ποσού της ευθύνης του. Φυσικά, η μείζων της εισφοράς του ευθύνη του ετερορρυθμού μπορεί να υπάρχει κατά την εταιρική σύμβαση και έναντι των τρίτων, εταιρικών δανειστών, οι οποίοι μπορούν τότε να στρέφονται ευθέως και εναντίον του προσωπικά και σε ολόκληρο, μέχρι όμως του περιορισμένου ποσού της ευθύνης του.²⁷

-ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Κατά τα παλαιότερα ισχύοντα, οι λόγοι που επιφέρουν τη λύση της ετερόρρυθμης εταιρείας είναι εκείνοι που ισχύουν γενικά στις προσωπικές εταιρείες. Εδώ να τονιστεί απλώς ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος, έχει δικαίωμα να καταγγείλει την εταιρεία και να προκαλέσει τη λύση της εταιρείας. Ακόμα, ο θάνατος, η απαγόρευση και η πτώχευση του ετερόρρυθμου εταίρου αποτελούν λόγω λύσεως της εταιρείας, όπως συμβαίνει και με τους ομόρρυθμους εταίρους. Αν στην ετερόρρυθμη εταιρεία υπάρχει μόνο ένας ετερόρρυθμος εταίρος και αποχωρήσει απ' αυτήν, τότε η ετερόρρυθμη εταιρεία μετατρέπεται αυτομάτως σε ομόρρυθμη. Αν στην ετερόρρυθμη εταιρεία υπάρχει ένας μόνο εταίρος και αποχωρήσει από αυτήν, τότε επέρχεται λύση της εταιρείας. Η λύση αυτής αποφεύγεται μόνο αν, με τροποποίηση του καταστατικού, αντικατασταθεί από άλλο εταίρο ομόρρυθμο (είτε κατόπιν μετατροπής ενός ετερόρρυθμου εταίρου σε ομόρρυθμο εταίρου). Η καταγγελία της ετερόρρυθμης εταιρείας, που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο, οποτεδήποτε, από ετερόρρυθμο εταίρο επιφέρει πάντοτε τη λύση της εταιρείας, αζημίως για τον καταγγέλλοντα, εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος. Σαν

²⁷ Οι επέλθουσες με το νόμο 4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, Ψυχομάνης Σπυρίδων σελίδες 37-38

τέτοιος λόγος νοείται, κυρίως, η ουσιώδης παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων, αλλά και άλλα γεγονότα, τα οποία από την αρχή της καλής πίστεως και τα συναλλακτικά ήθη δικαιολογούν την διακοπή της.²⁸

Σύμφωνα με το νόμο 4072/12, η λύση της *ετερόρρυθμης εταιρίας* επέρχεται για τους ίδιους, όπως και για την ομόρρυθμη, λόγους του άρθρου 259. Επιπλέον τούτων, η ΕΕ λύεται και σε περίπτωση εξόδου ή αποκλεισμού ή θανάτου του μοναδικού ομορρύθμου εταίρου, όχι όμως αμέσως, αλλά μετά την παρέλευση διμήνου και εφόσον εν τω μεταξύ δεν καταστεί νέος ομόρρυθμος εταίρος ένας ήδη ετερόρρυθμος εταίρος ή εισερχόμενος τρίτος (π.χ. κληρονόμος του θανόντος εταίρου), με τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως και καταχώριση της στο Γ.Ε.ΜΗ. εντός του ίδιου διμήνου (άρθρο 281 § 1). Στο διάστημα αυτό η εταιρία, θεωρείται ευρισκομένη σε αδράνεια. Με την επιφύλαξη των άρθρων 774 και 727 ΑΚ, η συνέχιση της διαχείρισης των επειγουσών ή αναγκαίων εταιρικών υποθέσεων μπορεί να γίνεται από προσωρινή διοίκηση, που ορίζει το δικαστήριο κατά την ΑΚ 69 κατόπιν αιτήσεως ετερορρύθμου εταίρου.

Εφόσον τη λύση της εταιρίας ακολουθήσει *εκκαθάριση*, καθήκοντα εκκαθαριστών αναλαμβάνουν και οι ετερόρρυθμοι εταίροι, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην εταιρική σύμβαση (άρθρο 281 § 2) ή αποφασίσουν σχετικά οι εταίροι ομόφωνα ή, επί διαφωνίας, το δικαστήριο (ΑΚ 778). Οι εκκαθαριστές, κατά τα λοιπά, δρουν συλλογικά (ΑΚ 778), εφαρμοζόμενης επ' αυτών και της διατάξεως του άρθρου 268, ως ανωτέρω.²⁹

Παρατηρώντας τους δύο νόμους, βλέπουμε ότι, κοινοί λόγοι λύσεως της εταιρείας, είναι η κήρυξη πτώχευσης, καθώς και η καταγγελία ή αίτηση εταίρου για σημαντικό λόγο. Μία σπουδαία διαφορά είναι, ότι σήμερα δεν επέρχεται λύση αυτής λόγω θανάτου εταίρου κάτι που παλαιότερα ο ρόλος του ετερόρρυθμου εταίρου έπαιζε μεγάλο ρόλο στη συνέχιση της λειτουργίας της εταιρείας.

²⁸ Δίκαιο προσωπικών εταιρειών, εκδόσεις Σάκκουλα 2012, Αντωνόπουλος κεφάλαιο β', 39

²⁹ Οι επέλθουσες με το ν.4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, σελίδα 38-39

-ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ

Στα άρθρα 24-28 47-50 του εμπορικού νόμου, διακρίνει δύο είδη ετερόρρυθμων εταιρειών: την απλή ετερόρρυθμη και την κατά μετοχές ετερόρρυθμη εταιρεία. Η βασική διαφορά των δύο αυτών εταιρικών τύπων είναι ότι στην απλή τα μερίδια των ετερόρρυθμων εταίρων είναι καταρχήν αμεταβίβαστα και ανεκχώρητα, ενώ στην κατά μετοχές ετερόρρυθμη εταιρεία, τα μερίδια των ετερόρρυθμων εταίρων παρίστανται με μετοχικούς τίτλους (όπως στην ανώνυμη εταιρεία) που είναι ελεύθερα μεταβιβαστέα. Το αντικείμενο και των δύο τύπων εξαρτώνται από τη συμφωνία των εταίρων.³⁰

Ο σημερινός νόμος εν αντιθέσει, αναλύει διεξοδικά, στο άρθρο 284 και στο κεφάλαιο πέντε, τις κατά μετοχές αυτές εταιρείες.

1. η ετερόρρυθμη εταιρεία κατά μετοχές είναι η ετερόρρυθμη εταιρεία, στην οποία οι εταιρικές μερίδες παρίστανται με μετοχές. Κάθε εταιρική μερίδα αντιστοιχεί σε μία ή περισσότερες μετοχές.
2. Η επωνυμία της ετερόρρυθμης εταιρείας κατά μετοχές σχηματίζεται είτε από το όνομα ενός ή περισσότερων ομόρρυθμων εταίρων είτε από το αντικείμενο της επιχείρησης είτε από άλλες ενδείξεις με την προσθήκη των λέξεων «ετερόρρυθμη εταιρεία κατά μετοχές», ολογράφως ή με τη σύντμηση «Ε.Ε.Μ.».
3. Στην ετερόρρυθμη εταιρεία κατά μετοχές εφαρμόζονται το άρθρο 50 του νόμου 3190/1955 για την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, και κατά τα λοιπά οι κανόνες που ισχύουν στην ανώνυμη εταιρεία, στο μέτρο που συμβιβάζονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και τη φύση της εταιρείας.
4. Οι σχέσεις των ομόρρυθμων εταίρων μεταξύ τους και έναντι των ετερόρρυθμων εταίρων ή τρίτων, καθώς και η διαχείριση της εταιρείας καθορίζονται σύμφωνα με τους κανόνες της ομόρρυθμης εταιρείας. Τα καθήκοντα όμως και η ευθύνη των ομόρρυθμων εταιρειών ως διαχειριστών ρυθμίζονται από τις διατάξεις για την ανώνυμη εταιρεία.

³⁰ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013#LinkTarget_2518

5. Αν δεν ορίζεται κάτι άλλο το καταστατικό, τα δικαιώματα των ομόρρυθμων εταίρων στη γενική συνέλευση είναι ανάλογα προς τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν.
6. Αν δεν ορίζει κάτι άλλο το καταστατικό, τούτο μπορεί να τροποποιηθεί μόνο μετά από συναίνεση των ομόρρυθμων εταίρων.³¹

ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- ΈΝΝΟΙΑ, ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Κατα τα τότε ισχυοντα στην ελλαδα «Ο εμπορικός Νόμος ορίζει στο άρθρο 47 ότι ο νόμος γνωρίζει και τις μετοχικές εμπορικές εταιρείες που αναφέρονται στα άρθρα 49 και 50. Οι μετοχικές αυτές εταιρείες ή όπως αναφέρονται στην επιστήμη και τη νομολογία, συμμετοχικές ή αφανείς, έχουν συνήθως δύο ή περισσότερα πρόσωπα ως μέλη, εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα είναι ο εμφανής εταίρος ο οποίος ενεργεί προς τους τρίτους για δικό του λογαριασμό αλλά συνήθως είναι και ο εσωτερικός διαχειριστής και τον αφανή εταίρο ή εταίρους που δεν φανερώνονται στους τρίτους. Η εταιρεία αυτή στερείται νομικής προσωπικότητας το δε ιδιωτικό συμφωνητικό σύστασής της υπογράφεται από όλους τους εταίρους δεν έχει εταιρική επωνυμία, συγκροτημένο εταιρικό κεφάλαιο, ταμείο, δηλαδή στερείται περιουσίας. Με την εταιρική σύμβαση οι εταίροι της αναλαμβάνουν αμοιβαίως την υποχρέωση να επιδιώκουν με ικανές εισφορές κοινό σκοπό και μάλιστα οικονομικό. Επειδή η αφανής εταιρεία δεν έχει νομική προσωπικότητα και δική της περιουσία διαφορετική από αυτή των εταίρων της, και

³¹http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 Άρθρο 284

αποσκοπεί πάντοτε σε διενέργεια εμπορικών πράξεων, συνιστάται άτυπα και η απόδειξη κατάρτισης της σύμβασης αυτής μπορεί να γίνει και με μάρτυρες.»³²

Σήμερα, στο άρθρο 285 ορίζονται τα παρακάτω³³

1. Με τη σύμβαση της αφανούς εταιρείας ο ένας από τους εταίρους (εμφανής εταίρος) παραχωρεί σε άλλον ή άλλους εταίρους (αφανείς εταίρους) δικαίωμα συμμετοχής στα αποτελέσματα μιας ή περισσότερων εμπορικών πράξεων ή εμπορικής επιχείρησης, που διενεργεί στο όνομά του, αλλά προς το κοινό συμφέρον των εταίρων.

2. Η αφανής εταιρεία δεν έχει νομική προσωπικότητα και δεν καταχωρίζεται στο ΓΕ.Μ.Η. Οι όροι της εταιρικής συμφωνίας αποδεικνύονται μόνο με έγγραφη συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών. Για τη συμφωνία αυτή εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 393 Κ.Πολ.Δ.

3. Στην αφανή εταιρεία εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την εταιρεία, εκτός από εκείνες που δεν συμβιβάζονται με τη φύση της αφανούς εταιρείας.

-ΣΥΣΤΑΣΗ

Η αφανής εταιρεία συστήνεται με συμφωνία δύο ή περισσότερων προσώπων και με ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο είναι και αποδεικτικό στοιχείο της εταιρείας. Η εταιρεία αυτή όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο καθ'ότι δεν υπόκειται στις διατυπώσεις της δημοσιότητας, όπως οι λοιπές εταιρείες.

³² http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013

Και αστικός κώδικας 741

³³ Εφημερίδα της κυβερνήσεως 'νόμος 4072/12 άρθρο 285

Ο αφανής εταίρος έχει όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τις λοιπές εταιρείες όπως να λαμβάνει γνώση των εγγράφων που αφορούν την εταιρεία από τον εμφανή εταίρο. Επειδή ο νόμος δεν ρυθμίζει συστηματικά την αφανή εταιρεία εκτός μόνο το ότι αυτή δεν υπόκειται στις διατάξεις της δημοσίευσης και της διενέργειας από τους εταίρους της μίας ή περισσότερων εμπορικών πράξεων, όλα τα υπόλοιπα στοιχεία αυτής όπως π.χ. το αντικείμενο εργασιών, η αναλογία του κάθε εταίρου για το σχηματισμό του κεφαλαίου της κ.λ.π. στοιχεία αυτής, εξαρτώνται από τις μεταξύ των εταίρων συμφωνίες και από τις διατάξεις περί προσωπικών εταιρειών του Α.Κ. Οι εισφορές των εταίρων στην αφανή εταιρεία είναι απαραίτητες για την επίτευξη του σκοπού της. Για το λόγο αυτό ο καθένας αφανής εταίρος μεταβιβάζει ή παραδίδει την εισφορά του στον εμφανή εταίρο, μόνο κατά χρήση. Ο εμφανής εταίρος που απέκτησε κατά τη διάρκεια της εταιρείας αναντικατάστατα πράγματα ή αυτά που του μεταβίβασαν ως εισφορά τους οι αφανείς εταίροι δεν υποχρεούται μεν να τα επιστρέψει κατά τη διάρκεια της εταιρείας, αλλά μετά τη λύση της και κατά την αναλογία συμμετοχής του εκάστου εταίρου στην εταιρεία.

Όσον αφορά τη διαχείριση της αφανούς εταιρείας, η προς τα έξω και έξω διαχείριση αυτής, συνήθως, ανατίθεται στον εμφανή εταίρο, εκτός αν οι εμφανείς εταίροι είναι περισσότεροι του ενός, τότε ο καθένας ενεργεί χωριστά σύμφωνα με τα όσα έχουν συμφωνήσει και έχουν καταγραφεί στο καταστατικό που έχουν υπογράψει. Ο εμφανής εταίρος μπορεί να καταχωρεί τις σχετικές λογιστικές εγγραφές στα βιβλία της επιχειρήσεως του. Ο αφανής εταίρος έχει αξίωση κατά του εμφανούς εταίρου για να του αποδώσει ο τελευταίος την αναλογία του επί της συγκυριότητας των αποκτηθέντων από τον εμφανή εταίρο – διαχειριστή πραγμάτων ή πραγματοποιηθέντων κερδών.

Επειδή όμως η διαχείριση της εταιρείας ανατίθεται στον εμφανή εταίρο, η ανάκληση της διαχείρισης ή η παραίτηση αυτού από τη διαχείριση, δεν μπορεί να υπάρχει, αν όμως υπάρξει σπουδαίος λόγος που επιβάλλει την ανάκληση ή παραίτηση του, τότε μπορεί να χωρέσει καταγγελία της εταιρείας είτε από τον εμφανή είτε από τον αφανή εταίρο. Όσον αφορά για την ευθύνη του εμφανή εταίρου που αποκαλείται διαχειριστής της αφανούς εταιρείας, που υπάρχει έναντι των τρίτων είναι απεριόριστη με όλη την περιουσία του, ενώ έναντι των συνεταίρων του, έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει σε αυτούς κατά τη λύση της εταιρείας, ό,τι έχει αποκτήσει στο όνομά του κατά τη σύσταση από εισφορές ή κατά τη διάρκεια της

εταιρείας, μετά την ικανοποίηση των δανειστών της κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην εταιρεία.

-ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΤΗΣ ΑΦΑΝΟΥΣ

Η *εισφορά* του αφανούς εταίρου, που μπορεί να είναι οποιασδήποτε φύσεως, καταβάλλεται στον εμφανή εταίρο. Σ' αυτόν, δηλαδή, μεταβιβάζεται το αντικείμενο της εισφοράς, με αιτία την εταιρική σύμβαση, κατά κυριότητα ή κατά χρήση. Μπορεί, μάλιστα, η μεταβίβαση να γίνεται κατά ιδανικά μερίδια, ούτως ώστε επί του εισφερομένου αντικειμένου να δημιουργείται κοινωνία δικαιώματος μεταξύ εμφανούς και αφανών εταίρων (άρθρο 286).

Η *διαχείριση* της αφανούς εταιρείας ανήκει προφανώς στον εμφανή εταίρο. Τα αποκτώμενα δε από την διαχείριση της εταιρείας περιέρχονται στην περιουσία του εμφανή εταίρου. Οι τρίτοι, έτσι, συναλλάσσονται ατομικά με τον εμφανή εταίρο, έναντι του οποίου μόνον αποκτούν δικαιώματα και υποχρεώσεις, ακόμα κι αν γνωρίζουν την ύπαρξη της εταιρείας (άρθρα 287 και 288).

Η *συμμετοχή* του αφανούς εταίρου *στα κέρδη και τις ζημιές* της εταιρείας προβλέπεται να είναι κατ' ίσα μέρη, ανεξαρτήτως εισφοράς. Η εταιρική σύμβαση, ωστόσο, μπορεί να ορίζει τα ποσοστά ή τα ποσά συμμετοχής διαφορετικά. Αν μάλιστα αυτή προβλέπει ορισμένο ποσοστό συμμετοχής στα κέρδη, το ίδιο ποσοστό ισχύει και για τη συμμετοχή στις ζημιές. Δυνατή είναι, πάντως, η πρόβλεψη στο καταστατικό ότι η συμμετοχή του αφανούς εταίρου στις ζημιές της εταιρείας δεν θα υπερβαίνει την αξία της εισφοράς του. Τούτο σημαίνει ότι η συμφωνία περί αποκλεισμού του αφανούς εταίρου από τις ζημιές της εταιρείας, αν αυτός έχει ήδη καταβάλει την εισφορά του στον εμφανή, είναι ισχυρή. Ισχυρή θα είναι, επίσης, και η συμφωνία ότι ο αφανής θα ευθύνεται έναντι του εμφανούς για συμμετοχή στις ζημιές μέχρι την αξία της εισφοράς, την οποία τυχόν οφείλει ακόμα, ή, και πέραν ακόμα της καταβεβλημένης εισφοράς του, και με την προσωπική του περιουσία, μέχρι όμως την αξία της εισφοράς που έχει καταβάλει. Συμφωνία, αντιθέτως, περί αποκλεισμού του αφανούς εταίρου από τα κέρδη δεν φαίνεται -ο νόμος, περιέργως, δεν το προβλέπει ρητά- να είναι ισχυρή (σχετική ακυρότητα). Τα κέρδη -και οι ζημιές, ασφαλώς, της εταιρείας, στις οποίες ο νόμος ξεχνά επίσης εν προκειμένω να αναφερθεί- υπολογίζονται από τον εμφανή εταίρο στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους ή στον

συμφωνημένο χρόνο και στον χρόνο λύσης της εταιρίας. Τότε μόνον ο εμφανής είναι υποχρεωμένος σε λογοδοσία και σε καταβολή των αναλογούντων κερδών στους αφανείς. Τότε δικαιούται να απαιτήσει από τους αφανείς και το μερίδιο συμμετοχής τους στις ζημιές της εταιρίας. Αν οι ζημιές, πάντως, δεν μπορούν ή δεν μπόρεσαν να καλυφθούν νωρίτερα από την περιουσία της εταιρίας στα χέρια του εμφανούς εταίρου, ο τελευταίος αποκτά αμέσως δικαίωμα να στραφεί κατά των αφανών για έκτακτη συμμετοχή τους στην κάλυψη των ζημιών. Αλλά και ως προς την διανομή των κερδών, μπορεί να συμφωνηθεί (ήδη με την εταιρική σύμβαση ή, οποτεδήποτε, επ' ευκαιρία επιτεύξεως κερδών) προσωρινή καταβολή τους στους αφανείς, προτού συμπληρωθεί ο συμφωνημένος ή ο νόμιμος χρόνος διανομών, με συνυπολογισμό τους βεβαίως κατά τις οριστικές διανομές. Αν ο αφανής λάβει το οριστικό μερίδιο του στα κέρδη, δεν υποχρεούται να το επιστρέψει, σε περιπτώσεις ζημιών μεταγενέστερων χρήσεων, ούτε καν - εννοείται- και σε περίπτωση που έχει συμφωνηθεί η συμμετοχή του μόνον στα κέρδη της εταιρίας (άρθρο 289).

Ο κάθε αφανής εταίρος έχει νόμιμο *δικαίωμα ελέγχου*, περιοριζόμενο όμως επί των βιβλίων και εγγράφων του εμφανούς εταίρου, που έχουν σχέση με την εμπορική δραστηριότητα της εταιρίας («με τις πράξεις ή την επιχείρηση» κατά το γράμμα του νόμου) και δυνάμενο να ασκηθεί αυτοπροσώπως ή με τον αναγκαίο εμπειρογνώμονα. Η εταιρική σύμβαση μπορεί, όμως, να προβλέπει μεγαλύτερου εύρους δικαίωμα ελέγχου του αφανούς επί των πράξεων του εμφανούς εταίρου (άρθρο 290).³⁴

-ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Συμφωνα με τα παλιότερα ισχύοντα και από τις διατάξεις των άρθρων του αστικού κώδικα, η αφανής εταιρεία λύεται για τους ίδιους λόγους για τους λύεται και η αστική εταιρεία. Δηλαδή μόλις περάσει ο χρόνος αυτής (άρθρο 765). Έτσι λύση της αφανούς εταιρείας επέρχεται και όταν εκπληρώθηκε ο σκοπός για τον οποίο έχει συσταθεί (άρθρο 772). Μετά τη λύση της αφανούς εταιρείας δεν απαιτείται να επακολουθήσει

³⁴ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 άρθρα 286,287,288,289,290

υποχρεωτικά στάδιο εκκαθάρισης, διότι δεν υπάρχει εταιρική περιουσία, εφόσον ο εμφανής εταίρος εμπορεύεται ατομικά έναντι των τρίτων, με αποτέλεσμα να είναι παραδεκτή η άσκηση αγωγής εκ μέρους του αφανούς εταίρου. Ο εμφανής εταίρος δικαιάται το ίδιο μερίδιο από τα εταιρικά κέρδη, καθώς και της εισφοράς του χωρίς να προηγηθεί εκκαθάριση, εκτός και αν έχει συμφωνηθεί το αντίθετο μεταξύ των εταίρων ή αν το δικαστήριο κρίνει ότι είναι απαραίτητη η εκκαθάριση, διότι από την παράλειψή της επέρχεται σύγχυση στην περίπτωση αυτή. Κατά το στάδιο αυτό, το οποίο δεν αποτελεί κατά κυριολεξία εκκαθάριση, αλλά διακανονισμό των εταιρικών δοσοληψιών, μετά τον οποίο θα κριθούν οι ενοχικές αξιώσεις των αφανών εταίρων για απόδοση των εισφορών ή απόληψη κερδών, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του αστικού κώδικα για την εκκαθάριση.

Μετά τη λύση της αφανούς εταιρείας επέρχεται η περάτωσή της, εκτός και αν υφίσταται στάδιο εκκαθαρίσεως, δηλαδή δικαιώματα των εταίρων επί εισφορών ή κτηθέντων από τη διαχείριση της εταιρείας, αμοιβαίες απαιτήσεις αυτών και υποχρεώσεις απέναντι σε τρίτους.³⁵

Με βάση τον νέο νόμο 4072/12, η λύση και η εκκαθάριση της εταιρείας αναλύεται στο άρθρο 291. Η αφανής εταιρεία λύεται στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον αστικό κώδικα. Τη λύση ακολουθεί εκκαθάριση.

Η εκκαθάριση της αφανούς εταιρείας διενεργείται από τον εμφανή εταίρο. Συνιστάται στην απόδοση στον αφανή εταίρο της αξίας της συμμετοχής του, μειωμένης κατά τις ζημιές που του αναλογούν. Η κατά χρήση εισφορά του αφανούς εταίρου επιστρέφεται αυτούσια.

³⁵ <http://www.ministryofjustice.gr/site/kodikos/Eυρετήριο/ΑΣΤΙΚΟΣΚΩΔΙΚΑΣ/tabid/225/language/el-GR/Default.aspx>

Ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση στο τέλος κάθε ημερολογιακού εξαμήνου να παρέχει πληροφορίες στον αφανή εταίρο για την εξέλιξη των εργασιών της εκκαθάρισης, με έκθεση των αιτίων που παρεμπόδισαν την περάτωσή της.³⁶

Συγκρίνοντας λοιπόν τις διατάξεις τότε με τον νέο νόμο, παρατηρούμε ότι οι λόγοι λύσεως της αφανούς εταιρείας είναι ίδιοι. Δηλαδή λύση επέρχεται έπειτα από την ληξη του περατωθήσαντος χρόνου και λύση κατόπιν εκπήρωσης του σκοπού της. Κύρια διαφορά είναι ότι τότε, το στάδιο της εκκαθάρισης δεν ήταν υποχρεωτικό σε αντίθεση με τον νόμο 4072/12.

-ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΕΤΑΙΡΟΥ

Το άρθρο 292 του νόμου 4072/12, ορίζει ότι σε περίπτωση πτώχευσης του εμφανούς εταίρου, ο αφανής εταίρος μπορεί να αναγγελθεί ως πτωχευτικός πιστωτής για την καταβληθείσα εισφορά του και το υπόλοιπο των κερδών, που προκύπτουν από τη διαχείριση της αφανούς εταιρείας. Επιπλέον ο αφανής εταίρος δεν κατέβαλε την εισφορά του, οφείλει να την καταβάλει στην πτωχευτική περιουσία, στο μέτρο που απαιτείται για την κάλυψη της ζημίας που του αναλογεί. Καταβολή της εισφοράς που συνίσταται σε εργασία ή σε χρήση πράγματος δεν απαιτείται.³⁷

³⁶ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=224013 άρθρο 291

³⁷ Εφημερίδα της κυβερνήσεως, νόμος 4072/12, άρθρο 292

Κατά τον Ψυχομάνη ³⁸ «Σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης -όχι, απλώς, «σε περίπτωση πτώχευσης»- του εμφανούς εταίρου, είναι πρόδηλο ότι ο αφανής εταίρος, λόγω της λύσεως της εταιρίας τους, έχει αξίωση να του αποδοθεί η αξία της εισφοράς του, μειωμένη ενδεχομένως κατά το ποσό που αναλογεί στη δική του συμμετοχή στις ζημιές της εταιρίας. Αν διασώζεται η αξία της εισφοράς του και διαπιστώνεται επιπλέον υπόλοιπο κερδών, ο αφανής έχει επίσης απαίτηση συμμετοχής στα κέρδη από τη δράση του εμφανούς. Φυσικά, τις σχετικές αξιώσεις του ασκεί ο αφανής συμμετέχοντας στην ανοιγείσα πτωχευτική διαδικασία ως πτωχευτικός πιστωτής, με αναγγελία αυτών. Αν ο αφανής δεν έχει καταβάλει ακόμα την υποσχεθείσα εισφορά του είναι υπόχρεος έναντι του συνδίκου σε καταβολή της στην πτωχευτική περιουσία, αν απαιτείται και στο μέτρο που απαιτείται για την κάλυψη της ζημίας που του αναλογεί. Καταβολή όμως της εισφοράς, που συνίσταται σε εργασία ή σε χρήση πράγματος δεν απαιτείται (άρθρο 292). Επομένως, ο αφανής δεν καταβάλ-λει την εισφορά του, όταν αυτή δεν είναι αναγκαία προς ρευστοποίηση και πληρωμή χρεών. Αν, όμως, η καταβολή χρειάζεται για την εξόφληση των χρεών του εμφανούς, ο αφανής *«οφείλει να την καταβάλει στην πτωχευτική περιουσία, στο μέτρο που απαιτείται για την κάλυψη της ζημίας που του αναλογεί»*. Από την διατύπωση της διατάξεως του νόμου, συμπεραίνεται ότι μόνον, όταν η οφειλόμενη εισφορά είναι χρηματική, μπορεί να καταβληθεί πράγματι μειωμένη. Αν η εισφορά συνίσταται σε είδος, φαίνεται πως η καταβολή αυτής αυτούσιας στην πτωχευτική περιουσία προς το σκοπό της ρευστοποίησης της από τον σύνδικο είναι αναπόφευκτη. Ο αφανής εταίρος αποκτά απλώς κατά του συνδίκου απαίτηση επιστροφής της εισπραχθείσης αξίας, που δεν διατέθηκε για κάλυψη ζημιών. Της απαιτήσεως αυτής ο αφανής εταίρος μπορεί μάλλον να επιδιώξει από τον σύνδικο ικανοποίηση ως ομαδικός πιστωτής.»

³⁸ Οι επέλθουσες με το νόμο 4072/2012 αλλαγές στο δίκαιο των προσωπικών εταιριών, εκδόσεις σάκκουλα 2012, Ψυχομάνης Σπυρίδων, ομόρρυθμη εταιρία, σελίδα 46-47

Επίλογος

___ Οι ενδοιασμοί για την επιτυχία του τολμήματος είναι πολλοί. Οι νέες ιδίως προσεγγίσεις μιας προσωπικής σχέσεως εμπιστοσύνης, όπως της εταιρικής, δημιουργούν πολλά ερμηνευτικά προβλήματα, που εγκυμονούν προφανείς κινδύνους διασάλευσης της επιδιωκόμενης, κατά τα λοιπά, επιχειρηματικής ασφάλειας. Η τελευταία, στον τομέα των προσωπικών εταιριών, έχει πράγματι θεμελιωθεί και ενδελεχώς δοκιμασθεί στην πράξη 200 περίπου ετών. Δεν χρειαζόταν, επομένως, βεβιασμένες, χωρίς προηγούμενο επιστημονικό διάλογο, νομοθετικές και ιδίως ανατρεπτικές επεμβάσεις. Τέτοιες επεμβάσεις, εν μέσω ιδίως, κρίσεων αποδεικνύονται συχνά αλυσιτελείς. Έπειτα, ο νομοθέτης έθεσε ως πρότυπο και ακολούθησε αναφανδόν τις αντίστοιχες ρυθμίσεις του γερμανικού εμπορικού νόμου. Η απλή όμως απομίμηση ξένων διατάξεων δεν μπορεί ν' αποτελέει εκ των πραγμάτων, για τα δεδομένα της ελληνικής εμπορικής πραγματικότητας, ούτε εκσυγχρονισμό, ούτε εχέγγυο τελεσφόρου νομοθεσίας. Ο Έλληνας εταίρος, γενικά, διαφέρει από τον γερμανό. Αυτήν την ουσιώδη διαφορά δεν φαίνεται να έλαβε υπόψη του ο νομοθέτης. Ο ερμηνευτής, μάλιστα, του νέου νόμου θα διαπιστώσει σε μερικές περιπτώσεις ότι και οι αποτολμηθείσες μικρές, χάριν εναρμόνισης προς τις αρχές του ελληνικού δικαίου, παρεκκλίσεις από τις αλλοδαπές διατάξεις δεν είναι δυστυχώς πάντοτε επιτυχείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

1. ΕΤΑΙΡΙΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2010, ΣΙΝΑΝΙΩΤΗ-ΜΑΡΟΥΔΗ
2. ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2012, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΒΑΣΙΛΗΣ
3. ΟΙ ΕΠΕΛΘΟΥΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ 4072/12 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2012, ΣΠΥΡΟΣ ΨΥΧΟΜΑΝΗΣ

ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ

1. www.okaa.gr (εφημερίδα της κυβέρνησης)
2. www.taxheaven.gr
3. www.nomos.gr
4. www.wipo.int
5. www.ministryofjustice.gr

